VALTIONEUVOSTON KANSLIA
STATSRÅDETS KANSLI

LAUSUNTO

VNK/1916/03/2016

28.9.2016

Viite: HE 134/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017

Asia:Team Finlandin toiminta; valtioneuvoston kanslian asiantuntijalausunto eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaostolle 5.10.2016 (Jorma Korhonen)

Vuoden 2011 hallitusohjelmaan kirjattiin tavoitteeksi taloudellisten ulkosuhteiden toiminnan vahvistaminen sekä Suomen kansainvälisten toimintojen tuominen yhteen. Tältä pohjalta päätettiin käynnistää Koneen toimitusjohtaja Matti Alahuhdan vetämän työryhmän selvitys. Alahuhdan työryhmä esitti, että vientiä edistävistä toimijoista tulisi muodostaa tiivis verkosto, jota johdetaan strategisesti pääministerin alaisuudessa. Tavoitteena ei siis ollut uuden organisaation perustaminen tai entisten valtiorahoitteisten organisaatioiden yhdistäminen. Team Finland-toimijoilla on edelleenkin omat budjettinsa, henkilöstönsä ja tulostavoitteensa.

Organisaatioiden siiloutunut toimintatapa koettiin suurimmaksi yrityslähtöisten palveluiden kehittämisen esteeksi. Verkostomaisella toimintatavalla pyritään tehostamaan toimintoja madaltamalla organisaatioiden välisiä raja-aitoja, asettamaan verkoston yhteisiä tavoitteita ja kehittämään yhteisiä palveluja. Palvelujen kehittämisellä pyritään myös purkamaan palvelujen päällekkäisyyksiä. Toimintamallilla tavoitellaan julkisten resurssien käytön tehostamista sen sijaan, että toimintaan osoitettaisiin lisäresursseja.

Team Finland verkoston tehtävänä on edistää Suomen taloudellisia ulkosuhteita, maakuvaa, yritysten kansainvälistymistä sekä Suomeen suuntautuvia ulkomaisia investointeja. Verkoston ytimen muodostavat Valtioneuvoston kanslia, Työ- ja elinkeinoministeriö, Ulkoministeriö, Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä näiden tulosohjauksessa toimivat julkisrahoitteiset organisaatiot ja ulkomaan verkostot (edustustoverkko, Finpro, Tekes, Finnvera, Finnfund, Finnpartnership, kulttuuri- ja tiedeinstituutit, ELY-keskukset, SVKK, SRKK, VTT, PRH).

Kotimaan palvelumalli avaa yritykselle verkoston palvelukokonaisuuden ilman, että yrityksen tarvitsee tietää, kuka palvelun tarjoaa (”yhden luukun periaate”). Osalle palvelua hakevia yrityksiä tehdään palveluehdotus. Tällä hetkellä on tehty 228 ehdotusta, mutta suurin osa yrityksistä saa tarvitsemansa neuvot ilman laajempaa palveluehdotusta. Kansallisen palvelumallin tavoitteena on tarjota yritykselle yhtenäinen palvelukokonaisuus kotimaasta ulkomaille.

Verkoston yrityspalveluja kehitetään yrityksiltä saadun palautteen pohjalta ja yhteistyössä elinkeinoelämän järjestöjen (EK, KKK, Suomen Yrittäjät) kanssa. Palveluja tarjotaan ja yrittäjiä pyritään tavoittamaan myös yhteisesti järjestettävien tapahtumien kautta, kuten Team Finland-päivä tai maakunnalliset Kasvu Open-tapahtumat. Verkostoja kannustetaan myös ottamaan mukaan yhteistyöhön ei-valtiollisia toimijoita kuten järjestöjä, korkeakouluja, kunniakonsuleita tai muita ”Suomi-tahoja”.

TF-toiminnan strategiset tavoitteet asetetaan hallitusohjelmassa, jonka tavoitteita ja toimeenpanoa tarkastellaan vuosittain. Team Finland-toiminnan tehostaminen ja vaikuttavuuden lisääminen ovat osa hallitusohjelman kärkihanketta kilpailukyvyn vahvistamiseksi elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla. Hallitusohjelman tavoitteena on luoda edellytyksiä yritysten uusiutumiselle, kasvulle ja kansainvälistymiselle kansallisia vahvuuksia hyödyntämällä ja näin edesauttaa työllistymistä ja investointeja.

Yritysten kansainvälistä kasvua edistetään hallitusohjelmassa seuraavilla, valmistelussa olevilla tai jo käyttöön otetuilla, Team Finland-toimintamallin toimenpiteillä:

- Laajennetaan ja vahvistetaan kotimaan palvelumallia (räätälöidyt palveluehdotukset, tavoite 350kpl 2016)
- Panostukset kasvuohjelmiin (74 miljoonaa vuosille 2014-2018), ulkopuolinen arviointi tuloksellisuudesta 10-12/2016. Arvio julkistettiin 30.9.2016.
- Markkinoiden mahdollisuudet- tietoalustan kehittäminen (4-6 /2016). Julkistettu 08/2016.
- Kumppanuusyhteistyön vahvistaminen (yhteistoimintamallin luominen kumppaneiden palvelujen liittämiseksi osaksi TF-palvelutarjontaa)
- Team Finland-talo, yhteiset järjestelmät, toiminnan tiivistäminen (Team Finland- talo käyttöön 9/2016). Finpro, Tekes ja Finnvera muuttivat yhteisiin toimitiloihin 08/2016.
- Ulkomailla tarjottavien julkisten yrityspalvelujen yhteen kokoaminen (kansallisen palvelumallin kehittäminen, ”yhden luukun”- periaate myös ulkomailla, yhteinen asiakkuudenhallintajärjestelmä /CRM 10-12/2016)
- UM:n, Finpron ja Tekesin panostusten lisääminen Suomen kannalta keskeisillä markkinoilla. Määräaikaiset erityisasiantuntijat Ankaraan, Los Angelesiin, New Yorkiin, Ottawaan, Singaporeen ja Teheraniin (5+5 miljoonaa, valmistuu 10-12/ 2018, vaikuttavuus arvioidaan)
- Kauppa ja kehitystä tukevan toiminnan vahvistaminen kehitysmaiden kasvumarkkinoillla (kasvuohjelmat, Beam-ohjelma)
- Uusien konseptien kehittäminen vienninedistämismatkoille
- Invest in Finland-ja Visit Finland-toiminnan uudistaminen (10-12/2016)
- Team Finland – tuloskortin käyttöönotto (1-3/2016) toiminnan tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden arvioimiseksi. Yhteinen tuloskortti on otettu käyttöön.
- Kansainvälinen vertaileva analyysi TF –tyyppisistä poikkihallinnollisista käytännöistä (10-12/2016)
- Team Finland palvelujen tunnettuuden vahvistaminen yritysrajapinnassa, yritysviestintätiimi TF-taloon (ei sisälly hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelmaan)

Team Finland – toiminnan ohjauksesta ja toimeenpanosta huolehtii valtioneuvoston kanslia yhteistyössä TF-toimijoiden kanssa.

Team Finland toiminnan ohjausryhmä huolehtii strategisten linjausten valmistelusta, verkoston yhteisten tulostavoitteiden asettamisesta ja niiden toteuttamisen seurannasta. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimii pääministeri, varapuheenjohtajana Nokian ja F-Securen hallituksen puheenjohtaja Risto Siilasmaa ja jäseninä ministerit Rehn ja Mykkänen sekä TEMin, UM:n ja OKM:n kansliapäälliköt ja yrityselämän edustajia.

TF-johtoryhmä tehtävänä on ohjausryhmän määrittelemien, ja valtioneuvoston hyväksymien, tavoitteiden toimeenpano. Johtoryhmä on vastuussa tavoitteiden jäsentämisestä toimenpidesuunnitelmiksi ja toimenpiteiksi ja niiden toimeenpanosta.

VNK:n taloudellisten ulkosuhteiden yksikkö yhteen sovittaa taloudellisten ulkosuhteiden valmistelua ja suunnittelua. Yksikkö toimii Team Finland-sihteeristönä.

Team Finland-toiminnan tavoitteiden toteutumista mitataan koko TF-verkostolle asetetuin mittarein. Verkoston tavoitteiksi on asetettu muun muassa pk-yritysten viennin kaksinkertaistaminen vuoteen 2020 mennessä, kansainvälisesti toimivien yritysten lukumäärän kasvattaminen sekä ulkomaisten investointien määrän kasvattaminen. Tavoitteiden toteutumista seurataan erilaisilla mittareille kuten toteutuneiden asiakasprojektien lukumäärällä ja asiakaspalautteella.

Ulkomaanverkostolle määritellään vuosisuunnitelmissa verkoston toiminnan painopisteet ja tavoitteet, jotka tukevat suomalaisen tarjonnan kansainvälistämistä.

Mittareiden avulla on mahdollista arvioida myös toiminnan vaikuttavuutta, joskin arvio esimerkiksi palveluja käyttäneiden yritysten liiketoiminnan kehityksestä tai yksittäisten toimien vaikuttavuuden arviointi suhteessa niihin käytettyihin resursseihin edellyttävät nyt käytettävissä olevaa pitempää ajanjaksoa. Systemaattinen tietojen keruu palveluita käyttäneiden yritysten liiketoiminnan kehityksestä on kuitenkin aloitettu.

Team Finland-palveluita käyttäneiltä yrityksiltä kerätään jatkuvasti tietoa tyytyväisyydestä palveluihin. Team Finland-palveluehdotuksen saaneista yrityksistä 72% oli tyytyväisiä ehdotukseen ja peräti 87% palveluita käyttäneistä yrityksistä oli tyytyväisiä saamaansa palveluun. VNK on tilannut lisäksi ulkopuolisen selvityksen ”Miten Team Finland-toimintaa kehitetään vaikuttavammaksi ja asiakaslähtöisemmäksi.” Selvityksessä on kaksi osaa, joissa arvioidaan erikseen kasvuohjelmia ja vertailevassa selvityksessä verkostoitunutta toimintatapaa. Selvitykset valmistuvat kuluvana syksynä.

Yhteisen asiakkuudenhallintajärjestelmän (CRM) käyttöönoton on arvioitu tapahtuvan ensi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä, jonka jälkeen toimijoilla on käytössään jaettu tieto asiakkuuksista ja palveluhistoriasta. Järjestelmän käyttöönotto edellyttää tietojenvaihdon mahdollistavaa lakimuutosta, jonka valmistelu on vireillä.

Maakuntahallintouudistus tulee muuttamaan kotimaassa tarjottavia palveluja avaamalla palveluiden tuottamisen myös yksityissektorille. Seudullisille kehittämisyhtiöille ja yksityisille konsulteille tulee jatkossa mahdollisuus osallistua palveluiden tarjontaan kilpailutuksen kautta. Maakunnille säädetään lakiin perustuva velvoite tarjota kansainvälistymispalveluja, mutta niille jää päätösvalta, millä tavoin palvelut jatkossa tuotetaan.

Verkosto tuottaa myös yhteisiä materiaaleja ja työvälineitä, jotka ovat kaikkien käytettävissä (mm. yhteinen työalusta ja projektien hallinta, koulutus, viestinnän ja maakuvatyön materiaalit).

Hallitusohjelmaan kirjattujen Team Finland- toiminnan tavoitteiden toimeenpanosta sovitaan TF-toimijoiden kesken ja samalla kukin toimija sitoutuu toimeenpanoon oman organisaationsa osalta. Sovitut asiat toteutetaan kuitenkin kunkin organisaation oman tulosohjausprosessin kautta sen sijaan, että Team Finland- toiminnan ohjaus jalkautuisi suoraan TF-toimijan työlistaksi.

Siiloutunut toimintatapa näyttäytyy yrityksille helposti vaikeasti hahmotettavana ja pirstaleisena palvelukokonaisuutena. Tiedottamisella ja palveluun pääsyä helpottavilla toimenpiteillä, kuten yhden luukun –periaatteella, voidaan edesauttaa palvelujen löytämistä. Palvelukokonaisuuden ja palvelukokemuksen parantaminen edellyttävät toimijoiden sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin. Tehtävä on vaativa johtuen toisaalta valtiorahoitteisten toimijoiden suuresta lukumäärästä ja toisaalta siitä, että TF-palvelut ovat organisaatiosta riippuen suurempi tai pienempi osa toimijoiden muuta ohjelma- ja hanketoimintaa, jonka ohjaus ei ole osa Team Finland- ohjausta. Julkisesti rahoitettujen organisaatioiden osalta tärkeintä on varmistaa, että eri toimijat eivät tee päällekkäisiä asioita ja että asiakkaiden näkökulmasta kokonaisuus on mahdollisimman yksinkertainen.

Kärkihankerahoitus

2016:
Team Finland -kasvuohjelmat (toteutetaan tuloksellisimpia ohjelmia) 8,5 milj. euroa, josta 3 milj. euroa messuavustuksiin
Finpro (ulkomaanverkoston vahvistaminen) 2,0 milj. euroa
UM, kaupalliset erityisasiantuntijat n. 1,66 milj. euroa
Tekes (Pääomitus rahastolle joka voi sijoittaa alkavan vaiheen tutkimustaustaisiin yrityksiin) 10,0 milj. euroa

2017:
Team Finland -kasvuohjelmat 8,5 milj. euroa, josta 3 milj. euroa messuavustuksiin
Finpro (ulkomaanverkosto) 2,0 milj. euroa
UM, eritysasiantuntijat n. 1,66 milj. euroa
Finnveran tappiokorvaukset (välirahoitus: juniorilainaohjelma) 3,0 milj. euroa

2018:
Team Finland -kasvuohjelmat 8,0 milj. euroa, josta 3 milj. euroa messuavustuksiin
Finpro (ulkomaanverkosto) 1,0 milj. euroa
UM, erityisasiantuntijat n. 1,66 milj. euroa
Pääomasijoitus Tesi (Kasvurahastojen Rahasto III) 35,0 milj. euroa
Finnveran tappiokorvaukset (juniorilainat) 4,0 milj. euroa

Finnveran vientitakuuvaltuus korotettiin syyskuussa 2016 19 miljardista 27 miljardiin euroon ja vientiluottojen rahoitusvaltuus ja korontasausvaltuus molemmat 13 miljardista 22 miljardiin euroon.

TEM:lle on osoitettu erillisrahoitusta Team Finland-kasvuohjelmille vuosille 2014-2018 yritysten kansainvälistymisen lisäämiseen sekä Suomeen suuntautuvien kansainvälisten investointien ja matkailun edistämiseen 74,1 miljoonaa euroa, joista 9 miljoonaa euroa on varattu käytettäväksi yritysten messuavustuksiin. Rahoitus on ollut etupainotteinen. Rahoitusta on tällä käytettävissä 2018 loppuun asti yhteensä 24 miljoonaa euroa. Team Finland-kasvuohjelmia on käynnissä 37 kappaletta, joista 33 operoi Finpro. Muina operoivina tahoina ovat toimineet GTK, TAT, Music Finland sekä SVKK. Kasvuohjelmien uudistus on käynnistetty. Kasvuohjelmien lukumäärää karsitaan ja joitain ohjelmia yhdistetään.

Henkilöresurssit

Team Finland-verkostolla ei ole erillistä budjettia tai henkilökuntaa, vaan TF-työ on osa verkostoon kuuluvien organisaatioiden muuta työtä.

Valtioneuvoston kansliassa Team Finland-yksikössä työskentelee seitsemän henkilöä, joista kolme tiedotus- ja maakuvatehtävissä.

Ulkoministeriön ulkomaanverkoston kokonaishenkilömäärä on kaikkiaan 1536 (556 lähetettyä ja 980 paikallisesti palkattua). Kaikki edellä mainitut henkilöt eivät kuitenkaan tee TF-työtä. TF-työtä tekeviä edustustoja on 79 kappaletta, joissa TF-työn osuus on arviolta henkilötyövuosina laskettuna 118.

Finpron henkilöstövahvuus on yhteensä runsaat 200, joista ulkomailla on vajaat 100 henkilöä, 32 maassa 37 toimipistettä.

Tekesillä on tällä hetkellä kotimaassa runsaat 100 henkilöä ja ulkomailla 6 kokopäiväistä työntekijää.

Finnverassa työskentelee vajaat 60 henkilöä, kaikki kotimaassa.

ELY-keskuksissa työskentelee tällä hetkellä 110 Team Finland- työtä tekevää henkilöä.

Jakelu Eduskunnan kirjaamo, VNK:n kirjaamo, avs. Lankinen